

3. Celu ce trăește în pace cu toți omenii, este fericitu.—Împăcarea toate le îndulcesce; eră gâleeva, toate le amărăsce.— În care casă e pace, cele ce nu sunt, prissossescu; eră unde'i gâlcévă și traiu rēu, și cele ce sunt, se rissipescu.—Să iubesci dară pacea și s'o păstrezi.—Nu că-uta pricina fratelui tēu și nu-lu amără.—Nu atinge pre nime cu cuvēntulu și nu-lu supēra cu fapta.—Fii îngăduitoriu și blāndu; că așa vei fi plăcutu tuturilor.—Blāndețele împodobescu āncă mai frumosu faptele cele bune; eră rēutatea, le întuneacă pe toate.

42. Orașulu și satulu.

O țēră cuprinde: orașe, sate, păduri, munți, câmpii, dēluri, isvōre, rīuri, lacuri etc. În orașe, locuescu totu felulu defuncționari, messeriași, neguțitori, lucrători, militari și chiar și cerșitori. Orașulu în care șede **Domnitorulu** țerei, cu cei mai înnalți funcționari, se numesce **Capitala** țerei.—Care e capitala țerei nōstre?—În orașe suntu cele mai frumoșe case de cărāmidă, și feluritu acoperite; biserici înalte și frumoșe, făcute de moșii și strămoșii nostri, de cāte ori biruiau pe inamicii țerei nōstre.—Ele dar' ni amintescu frumoșe fapte!

În orașe, ba și în sate, suntu școle, în care băcții și fetele învăț cartē. Căci ar' fi rușine să nu scie, atātu fie-care băetu, cātu și fie-care fētă, măcaru a cetii, a serie și a socoti bine, a se ruga lui Dumne-deu cum trebue, și a'și cunoșce țēra și istoria ei.

În sate locuescu țeranii; adecă omenii aceia, cari cultivă pāmēntulu și crescu vite.

Unii dintre țerani, locuescu în case prōste, cu fereste mici și fōrte jōsse, în cātu sēmēnă mai multu cu nisece locuințe de animale. Ore e bine așa?—Alții însă, au case bune, înnalte, cu fereste mari de sticlă și fōrte curate. Țeranii suntu omeni activi; ei cultivă totu felulu de produse; din care, parte'și oprescu pentru nutrimentulu loru și a vitelor, er' cea mai mare parte, o vēndu pe bani. Femeele sāteniloru se ocupă mai multu de cātu barbații. Ele ajută la lucrarea pāmēntului; țessu pānză, ițari și suemane pentru îmbrăcăminte; îngrijescu de curățenia casei și a copiiloru; îngrijescu de vite și de paseri; ele în fine se ocupă și cu grădinele. Țeranii câștigă multu; înse cheltuescu pușinu pe lucruri trebuitōre. Cei mai mulți bani, îi cheltuescu pe rachiū și vinu; de aceea, cei mai mulți din ei, suntu tōrte seraci și āmblă rēu îmbrăcați.—Ore bine facu?!—Țeranii suntu omenii sānătoși; înse cei mai mulți se bolnăvescu, bēndu rachiū, amestecatu cu totu felulu de lucruri otrāvītōre, precum: vitriolu, zamă de tutunu și chiar cu varu. Vai! bine-arū face să nu mai bea așa bēături; căci pe lāngă c'aru fi mai avuți, dar' ș'aru cruța sānătatea și viēta. Copiții țeraniloru înse, învățādu cartē, nu voru mai face ceea ce facu părinții lorū, adecă: să ingrașe și să înavuțiască pe streini; eră ei, să serăciască și să-și pērdă sānătatea și viēta.

